

۱- طرح اصلاح نژاد مرغان بومی گیلان:

اهمیت اقتصادی و اجتماعی: آمار مرغ بومی در سال ۱۳۳۰ حدود ۳۲ میلیون قطعه برآورد شده است که در اثر بیماری نیوکاسل که برای اولین بار با واردات طیور از خارج، شیوع پیدا کرده بود، جمعیت مرغان بومی رو به کاهش گذاشت که طبق آمار سال ۱۳۶۰ جهاد سازندگی به ۱۶ میلیون قطعه رسیده بود. با توجه به اثرات اجرای اصلاح و تکثیر و توزیع طیور بومی با ترویج ماشینهای جوجه‌کشی و تخم‌مرغ نطفه‌دار و توزیع بیش از ۳ میلیون قطعه نیمچه بومی در سراسر کشور، جمعیت مرغ بالغ بر ۲۰ میلیون قطعه برآورد می‌شود. که با توجه به تعداد خانوار روستائی و عشائری تا ۲/۵ برابر قابل افزایش می‌باشد.

طیور بومی با توجه به هزینه نگهداری ناچیز در سطح روستا، بخش قابل توجهی از نیاز گوشت و تخم مرغ جوامع روستائی را تأمین می‌نماید.

در استان گیلان، بیش از ۳ میلیون قطعه طیور بومی است که با اجرای طرح به ۵ میلیون قطعه خواهد رسید که انشا... علاوه بر تأمین نیاز پروتئینی، نقش بسزایی در افزایش درآمد روستائیان خواهد داشت.

اهداف و سیاست‌ها: در طرح تکثیر و اصلاح نژاد مرغان بومی دو هدف کلی متصور است:

الف - احیای مرغداری سنتی: از طریق افزایش طیور بومی در سطح روستاها با سیاست واگذاری تخم نطفه‌دار، ماشین جوجه‌کشی در واحدهای کوچک - تأمین نهاده‌های لازم و اکسیناسیون و ارائه خدمات آموزشی و ترویجی - توزیع جوجه و نیمچه‌های بومی.

ب - اصلاح نژاد مرغان بومی: از طریق افزایش ظرفیت ژنتیکی طیور بومی در ایستگاه‌های مطالعاتی با سیاست تعدیل ژنتیکی صفات تولیدی.

استفاده از خاصیت هتروزیس و درجه شایستگی مرغان بومی هر منطقه و در نهایت استفاده از روش انتقال ژن برای سنتز نژادهای جدید مرغ بومی.

فعالیت‌های انجام گرفته:

الف - مطالعات و تحقیقات: صفاتی که تاکنون از سال ۶۳ مورد مطالعه قرار گرفته است عبارتند از: ۱- ضریب تبدیل غذا به تخم ۲- تولید سالیانه ۳- تولید افرادی در سه و پنج ماه تولید ۴- قابلیت جوجه‌کشی در سنین مختلف ۵- نسبت تخم نطفه‌دار به کل تولید ۶- نطفه میری و عوامل آن ۷- وزن جوجه یکروزه ۸- وزن در انتهای تخمگذاری ۹- درصد تلفات و ماندگاری ۱۰- ضخامت پوسته ۱۱- سرعت رویش پر (در طی چند نسل) ۱۲- شدت تخمگذاری در سنین مختلف در گروه‌های نژادی در طی چند نسل ۱۳- مطالعات در میزان افت تولیدی جوجه‌های ارسالی به روستا و تفاوت با ایستگاه ۱۴- افت تولید تخم در مرغان ارسال شده به روستاها نسبت به ایستگاه ۱۵- شروع مطالعات خونی در تیرهای آنتی بادی نژادها در جدول یک مشخصات برخی از گروه‌های نژادی اعلام می‌شود (میانگین).

۱- پس از افزایش گله مادر، هر ساله نسبت به نسل ما قبل درصد پیشرفت ژنتیکی و اصلاحی افزوده می‌شود. ۲- سالیانه بیش از ۳۰ هزار قطعه جوجه و نیمچه بین روستائیان توزیع می‌شود. ۳- توزیع تخم نطفه‌دار بیش از ۵ هزار عدد بین

گزارش فعالیت‌های کمیته

امور دام جهاد سازندگی گیلان

خوانندگان گرامی، پس از صدور فرمان رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) مبنی بر تشکیل جهاد سازندگی، کمیته امور دام جهاد سازندگی گیلان، فعالیت‌های همه جانبه‌ای را در شادوش سایر کمیته‌ها در اکثر نقاط کشور اسلامی شروع نمود و با یاری خداوند متعال پیشرفت‌های زیادی در این راه بدست آورد. در مقاله زیر گزارش عملکرد این کمیته فهرست‌وار ارائه می‌گردد تا علاقمندان بتوانند اطلاعات کافی دربارهٔ هر یک از زمینه‌های مورد فعالیت جهاد این استان بدست آورند. لازم به توضیح است که یکی از مهمترین بخش‌های فعالیتی این کمیته اجرای طرح تغذیه دام بوده که بدلیل طولانی بودن آن، آرا به شماره‌های بعدی موقوف کرده و سایر موارد را بدون در نظر گرفتن اولویت خاصی ارائه نمودیم.

- ۴- تکثیر و توزیع تلیسه‌های اصلاح شده و نرهای پروف شده با تولید مناسب و مقاومت نسبی در سطح کشور
- ۵- تأسیس مراکز انجماد اسپرم جهت نگهداری از اسپرم گاوهای نر ممتاز شده بعنوان بانک ژن و توزیع آن در سطح کشور
- ۶- بکارگیری تکنیک انتقال جنین در جهت:
  - الف - گرفتن نتایج بیشتر از گاوهای ممتاز گله
  - ب - افزودن سریع فراوانی ارزشهای مطلوب در گله
  - ج - بهره‌برداری از رحم ماده گاوهای حذفی گله
- ۷- کامپیوتریزه کردن اطلاعات جمع‌آوری شده در مرکز به منظور تسهیل در آنالیز و تجزیه و تحلیل آنها.

مزایای گاو بومی:

- ۱- داشتن درجه شایستگی بالا نسبت به تحمل شرایط آب و هوایی و مقاومت در برابر بیماریها و کمبود مواد غذایی در اثر آدابته شدن با محیط زیست خود در طول سالیان طولانی.
- ۲- نیاز به سرمایه‌گذاری کمتری جهت هرگونه عملیات بهبود وضعیت کمی و کیفی نسبت به گاوهای وارداتی دارند.

دارندگان ماشینهای جوجه‌کشی.

- ۴- شکل‌دهی مطالعات در دستیابی به منابع جدید تغذیه‌ای.
- ۵- شکل‌دهی به مطالعات در دستیابی به امکانات جدید بهداشتی و جلوگیری از بیماریها، تنگناها و مشکلات: با توجه به اینکه کار ساختمانی در کنار انجام کار اصلاحی و ترویجی شروع شده تأمین نهاده‌هایی مثل (آهن‌آلات، سیمان، ایرانیست) و تهیه دان مرغی ارزان قیمت و توزیع آن بین روستائیان و ارائه خدمات بهداشتی می‌باشد که به همت مسئولین امر انشا... قابل حل خواهد بود.

۲- طرح ملی شناسایی و حفاظت و اصلاح نژاد گاو بومی:

- ۱- حفظ و حراست از گاو بومی بعنوان ذخایر ژنتیکی موجود ملی
- ۲- شناسایی گاو بومی و اصلاح آنها
- ۳- مقایسه گاوهای بومی با نژادهای اصیل خارجی و دو رگها از جنبه اقتصادی تولید و مقاومت نسبت به بیماریها.

جدول یک -

ژنوتیپ صفات	عمومی		زرنه‌سُرک		مُسرندی		سُردن لخت	
	والدین نتاج	۶/۵	۶/۸	۵/۵	۶/۸	۱/۸	۷/۶	۷/۱
ضریب تبدیل غذا به تخم	۷/۸	۶/۵	۶/۸	۵/۵	۶/۸	۱/۸	۷/۶	۷/۱
تولید تخم سالیانه	۱۰۸	۱۳۹	۱۳۰	۱۷۰	۸۰	۱۴۸	۱۰۲	۱۴۰
تخم قابل جوجه‌کشی	۳۵/۷	۶۹/۹	۴۵/۶	۷۸/۲۹	۲۴	۷۳/۴۵	۴۴/۶	۷۹/۷
وزن تخم مرغ	۴۵/۶	۵۲/۳۶	۵۰	۵۱/۱۵	۴۷/۶	۵۱/۷۹	۴۵/۸	۵۲/۱۷
شدت تخمگذاری	۳۰/۴	۳۹/۵۵	۳۷/۸	۴۷/۲	۲۳/۶	۳۸/۶	۲۹	۴۰/۵۶
درصد جوجه‌دهی	۵۶	۷۰/۶۶	۵۸/۱	۶۳/۶	۵۷/۷	۶۳/۵۵	۳۹/۲	

بدون بهره یا کم بهره، تهیه داروهای دامی می باشد که در امر ترویج اهداف طرح بسیار حائز اهمیت است.

برنامه آینده طرح:

شناسایی گاو نر ممتاز و تهیه اسپرم از آن و انجماد اسپرم و تلقیح گاوهای ماده و حصول گوساله‌هایی با کیفیت بهتر و تشکیل تعاونی گاوداران بومی و ارائه خدمات (تأمین نهاده‌های مورد نیاز جهت بهداشتی کردن اصطبل‌ها، تأمین علوفه، دادن سرویس درمانی و بهداشتی و دادن آموزشهای لازم در امر پرورش).

۳- طرح تحقیقاتی پرورش ملکه زنبور عسل:

فعالیت‌های واحد زنبورداری معاونت امور دام و کشاورزی جهاد سازندگی گیلان به دو بخش تقسیم می شود:

۱- بخش تولید ملکه زنبور عسل

۲- بخش ترویجی - آموزشی - خدماتی

بخش تولید ملکه زنبور عسل: زنبور و زنبورداری در کشورهای پیشرفته یکی از پردرآمدترین و پرتنوع‌ترین شغل‌ها محسوب می شود. و هر ساله بیش از میلیون‌ها دلار ارز از روش کلنی‌های زنبور عسل، عسل، ملکه، موم و ژله رویال، گرده گل عاید کشورهای که در امور زنبورداری سرمایه‌گذاری کرده‌اند می شود. زنبور عسل نه تنها این فواید و تولیدات را برای بشر دارد بلکه مهمترین نقش آن همان بارور کردن گیاهان زراعی و مرتعی می باشد. لیکن در کشورهای پیشرفته عده‌ای خود را متخصص فن پرورش زنبور عسل و پرورش ملکه می نامند که هدف کلی آنها انتخاب بهترین نژاد زنبور عسل و اصلاح آن است که بتواند بیشترین راندمان و محصول را از زنبور بگیرند. تمام این مسائل همه بستگی به زنبوری دارد که ملکه نامیده می شود. در داخل یک توده زنبور عسل سه نوع زنبور وجود دارد: ۱- ملکه ۲- کارگر ۳- زنبور نر.

ملکه عبارت از زنبوری است که مادر کندو نامیده می شود و می توان آنرا به یک ماشین تخمگذار در داخل کندو تشبیه کرد و بطور کلی تمام بقای یک کندو تولیدنسل بعهده همین ملکه است و تمام کیفیت زنبور از لحاظ راندمان تولید عسل، آرام بودن زنبوران، منوط به ملکه می باشد. اگر ما بخواهیم بیشترین راندمان و بازده را از زنبورستانها بگیریم باید ملکه‌های با خصوصیات عالی پرورش دهیم و اگر در سالهای قبل از انقلاب در کشور خودمان بنگریم خواهیم دید که هر ساله بیش از ۵۰ هزار ملکه از کشورهای مختلف وارد کشور می شد که وارد شدن این ملکه‌ها علاوه بر خارج شدن ارز ملکه‌ها هم از کیفیت خوبی برخوردار نبودند. بطور کلی در کشورهای پیشرفته زنبورداران هر ساله یا حداکثر دو سال ملکه‌های کندوی خود را عوض می کنند چرا که بیشترین راندمان تخم‌ریزی آن کاسته می شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت که هر ساله چقدر ملکه نیاز است که زنبورستانهای کشور و استان فعال باشند.

نتایج حاصله تا این مرحله:

- ۱- تولید و پرورش ملکه زنبور عسل و فروش آن به زنبورداران.
- ۲- پیدایش توده‌های زنبور عسل معتبر که این مهمترین دست‌آورد می باشد.
- ۳- عدم واردات ملکه زنبور عسل از خارج.
- ۴- حفظ بقای محیط زیست منطقه.

بالا رفتن تلفات دامی و بالا رفتن هزینه‌های دامپزشکی و درمانی (اگر درجائی دامپزشکی در خدمات دامهای بومی باشد).

۷- تحلیل منابع ژنتیکی دامهای بومی: از آنجائیکه مواد خوراکی با کیفیت خوب و خدمات بهداشتی و درمانی و تکنیک‌های علمی و سایر خدمات بعلت محدود بودن و عدم رعایت و نداشتن سیاست صحیح در خدمت گاوداری صنعتی بکار گرفته شده‌اند بنابراین توده عظیم جمعیت دامی (بومی) از این خدمات بی بهره و در نتیجه از آنجائیکه دامهای پرتولید (بومی) نسبت به کمبود مواد خوراکی و بیماریها حساس‌تر می باشند لذا همیشه پرتولیدترین دامهای بومی اعم از گاو و گوسفند و... بعلت برآورده نشدن احتیاجاتشان از بین می روند و از طرفی تنوع ژنتیکی موجود در دامهای بومی که امکان پیشرفت اصلاح نژادی را متناسب با شرایط جامع کشاورزی ایران را فراهم می کند، از دست می رود که در حقیقت سرمایه ملی نسل‌های آینده این کشور در معرض خطر قرار گرفته است.

گزارش عملکرد و تنگناهای موجود طرح:

فاز اول طرح که در ۵ سال برنامه‌ریزی شده و شامل شناسایی، تشکیل گله، بهداشت و تغذیه و رکوردگیری می باشد، با تشکیل حدود ۱۷۰ رأس گاو شروع شده و نتایج خوبی حاصل گردیده که برنامه‌ریزی انتقال اطلاعات پرورشی به سطح روستاهای استان در دست اقدام است و چون ساختمانها قدیمی بوده و از نظر اهداف آینده طرح تقریباً غیر اصولی است لذا در شروع کار مقداری مشکلات داریم ولی کار ساختمانی جدید در کنار آن شروع شده که انشالله... با تکمیل آن این مشکلات برطرف خواهد شد و مشکلات عمده‌در امر ساختمانی (آهن‌الات، تهیه سیمان، ایرنیت) و برای روستائیان تأمین نهاده‌های از قبیل علوفه ارزان قیمت، وام

۳- احتیاج به نیروی متخصص و سرویس‌های درمانی و دامپزشکی کمتر و تکنولوژی خیلی ساده‌تری نسبت به دامهای خارجی دارند.

۴- بازده نهاده‌های مصرفی در رابطه با گاوهای بومی بسیار سریع و زیاد خواهد بود (بعلت استفاده نکردن از استعدادهای تولیدی...)

۵- بواسطه پراکندگی در سطح کشور سبب اشتغال بخش عظیمی از جمعیت فعلی می باشد.

مشکلات ایجاد شده در رابطه با واردات گاو:

- ۱- ورود و افزایش بیماریهای واگیر و مشترک بین انسان و دام مثل سل و بروسلوز (تب مالت).
- ۲- آلوده نمودن بیشتر محیط کشور به بیماریهای مشترک انسان و دام با توجه به حامل بودن و حساسیت زیاد دامهای وارداتی نسبت به این بیماریها.
- ۳- افزایش تلفات دامهای بومی در نتیجه ورود بیماریهای جدید و افزایش بیماریهای موجود که علاوه بر زیان اقتصادی به سرمایه ملی، فشار زیادی به افراد کم درآمد جامعه وارد شده و باعث روی آوردن آنها به کارهای واسطه‌ای و مهاجرت به شهرها می شود.
- ۴- خروج سالیانه مبلغ زیادی ارز جهت مواد خوراکی و تجهیزات و دارو و مواد ضد عفونی کننده و وسایل دامپزشکی که حدود ۹۰ درصد داروها و خدمات دامپزشکی وارد شده (به غیر از آنچه در خدمت طیور است) در گاودارهای صنعتی مصرف می شود (با توجه به جمعیت ۳۰۰ هزار رأسی گاو وارداتی (۴/۳) درصد و هفت میلیون رأسی گاو بومی (۹۵/۷) درصد.
- ۵- محروم ماندن گاوها و سایر دامهای بومی از مواد خوراکی کافی که باعث عدم بروز استعدادهای تولیدی آنها گردیده است.
- ۶- ضعیف شدن گاوها و سایر دامهای در نتیجه سوء تغذیه و مستعد شدن نسبت به ابتلاء بیماریها و در نتیجه

با تمام توان حرکتی را در این زمینه آغاز نموده است تا بتوان از این طریق درصد بالایی از ضایعات مواد پروتئینی را کاهش داد و باعث بهبود تولیدات دامها و اصلاح ساختار جایگاه دام و نهایتاً افزایش درآمد روستایی و شکستن سیکل بسته تولید خانوار روستایی شد و باعث اتصال آن به سیکل تولید ملی شده که بتواند جوابگوی نیازهای کشور جمهوری اسلامی ایران باشد و علاوه بر آن وضع بهداشت عمومی مردم ساکن روستاها از طریق کنترل بیماریها و مشترک بین انسان و دام بهبود یافته و پیشگیری و درمان بیماریهای خطرناک و اپیدمیک امکان پذیر خواهد بود.

گزارش عملکرد تنگناهای موجود طرح: در سه الی چهار سال گذشته خدماتی در این راستا به روستائیان ارائه گردیده ولی برنامه اصلی طرح از سال ۶۷ شروع و تاکنون بالغ بر ۲۶/۶۷۱ مترمربع جایگاه دام در سطح استان باساز (بهسازی) شده است و بالغ بر ۱۴۱/۳۳ مترمربع نیز نوسازی انجام گرفته که منابع تأمین ریالی آن بصورت وامهای جعاله و قرض الحسنه با هماهنگی دفتر مرکزی جهاد سازندگی از طریق بانک کشاورزی تأمین و پرداخت گردیده است و تاکنون با توجه به اعتبار تخصیصی مبلغ ۶۴۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال جذب شده و علاوه بر آن اعتبارات تبصره ۴ که بیشتر برای خرید علوفه دامی تخصیص یافته است مبلغ حدود ۱۸۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال جذب شده است، و علاوه بر آن در ارتباط با پروراندی گوساله های بومی گیلان با استفاده از نقشه تیپ بهداشتی و استفاده از منابع بانکی داخل استان در قالب اعتبارات تبصره ۳ بانک استان که جهت اشتغالزایی منظور شده است برای حدود ۱۰۰ نفر تاکنون تأمین اعتبار شده و با اینکه این طرح چیزی نزدیک به سه سال است که شروع گردیده موفق بوده و مشکلات عمده موجود در راه ادامه طرحهای باساز و نوسازی استفاده و از اعتبارات تبصره ۳ عدم تأمین به موقع مصالح ساختمانی از قبیل (ایرانیست، سیمان، میل گرد، تیر آهن) و علوفه دامی ارزان قیمت می باشد و علاوه بر آن اعتبارات بانکی اگر همگی بتواند بصورت قرض الحسنه یا بهره گیری حداکثر ۳/۵٪ پرداخت گردد مشوق ادامه طرحهای فوق الذکر خواهد گردید که در این طرح تاکنون مبلغ حدود ۲۸۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال جذب شده است.

برای به ثمر رساندن اهداف ترویجی در کنار سایر کارهای دیگر فعالیت های آموزشی زنبورداران آغاز گردید که در این رهگذر ۱۷ نفر از پرسنل جهاد شهرستانها برای تشکیل واحد زنبورداری در شهرستانها و بخش های آموزشی زنبورداری دیدند. در حال حاضر بیش از ۳۶۰۰ نفر از زنبورداران از نحوه زنبورداری نوین و تبدیل کندوهای بومی به استاندارد و همچنین با چگونگی مبارزه با بیماریها و آفات و نحوه کاربرد با داروهای مختلف آموزش کوتاه مدت دیدند و نیز ۱۷ ایستگاه زنبورداری جهت نیل به اهداف آموزشی در شهرستانها و بخش ها تشکیل گردید. فعالیت های خدماتی: برای اینکه بتوان به اهداف ترویجی و آموزشی رسید میبایستی کلیه وسایل زنبورداری از لحاظ کندو - موم - کلاه - دودی و غیره در اختیار زنبورداران قرار داد و جهاد نیز از بدو تشکیل واحد زنبورداری این وسایل راحتی به زنبورداران صنعتی نیز می داده است.

۴- طرح بهسازی و نوسازی اماکن دامی:

طرح تبصره ۳ و تبصره ۴. اصولاً در امر دامپرووری فاکتورهای ژنتیک و محیط مورد نظر قرار می گیرد و اگر ژنتیک هر دام را امری ثابت فرض نماییم در امر محیط عوامل (تغذیه، جایگاه، آب و هوا، مدیریت) نقش اساسی را بازی می کنند که صاحب نظران این رشته به ترتیب تغذیه را ۷۰٪ و جایگاه را ۲۰٪ و آب و هوا و مدیریت را جمعاً ۱۰٪ امتیاز بندی می نمایند که اگر بخوبی از این عوامل بهره گیری نماییم در امر پرورش دام و طیور موفق هستیم.

اهداف طرح:

طبق آمار مراکز جهاد در سطح کشور کمتر از ۵٪ و جایگاه دامهای کشور دارای شرایط مطلوب و ۳۵٪ قابل تعمیر و بهداشتی شدن هستند و ۶۰٪ آن به هیچوجه قابلیت اصلاح و بهداشتی شدن را ندارند و باید مجدداً ساخته شوند، لذا امور دام جهاد سازندگی با درک اهمیت و اولویت این مطلب و بعنوان شروع یک حرکت اصولی و بنیادی در جهت بهداشتی نمودن و به نظم کشاندن دامداری روستایی و جلوگیری از ضایعات ناشی از عدم امکان ایجاد شرایط مناسب زیست دام بطور همه جانبه و

۵- پشوانه دادن به زنبورداران منطقه (جهت تولید ملکه)

۶- نگرش زنبورداری بعنوان یک شغل برای قشر جوان.
برنامه های آینده ایستگاه:

۱- ادامه کارهای اصلاحی روی توده های موجود.
۲- انتخاب یک منطقه وسیع در مناطق جنگلی به وسعت دو هزار هکتار بعنوان منطقه ایزوله زنبور عسل جهت جفت گیری.

۳- ثبت لاین های شناخته شده در نهایت مرحله اصلاح و ارائه آن به زنبورداران تولید کننده و پرورش ملکه.

۴- بهره گیری از نیروی مردمی جهت تولید و پرورش ملکه زنبور عسل با نظارت فنی این کار از طریق جهاد سازندگی از دو سال پیش ابتدا با آموزش نیروهای مردمی و سپس قرارداد با جهاد سازندگی کار آنها شروع می شود که در سال ۶۹ هشت گروه مردمی شروع بکار می کنند و تا سقف هشت هزار ملکه تولید خواهند نمود.

الف: فعالیتهای ترویجی

از بدو تشکیل واحد زنبورداری در جهاد استان اکثر کندوهای استان بالاخص مناطق بیلاقی بصورت کندوهای بومی (تنه درختی) بودند و برای اینکه بتوان از وضعیت داخلی یک کلنی و همچنین از نحوه پیشگیری و درمان و شناسایی بیماریها و آفات مختلف با خبر باشد، در مرحله اول میبایستی کلیه کندوهای بومی را تبدیل به کندوهای استاندارد نمود. برای نیل به این اهداف جهاد با احداث کارگاه کندوسازی (لانگستروت) و در اختیار گذاشتن آن به قیمت نازل بین روستائیان گام اولیه را برداشت و با سرکشی های مداوم به زنبورستانهای بومی این مسئله برای روستائیان توجیه گردید که کندوهای خود را تبدیل نمایند و در این راه ۱۷ مرکز آموزش در استان تأسیس شد. وسایل زنبورداری مختلف نیز تهیه گردید و در حال حاضر که حدود ۸ سال از تشکیل این واحد می گذرد اکثر کندوهای بومی تبدیل به کندوهای استاندارد شده و این امر باعث شد که زنبورداران علاقه زیادی برای تبدیل کندوهای بومی خود بنمایند در حال حاضر بیش از ۲۲ هزار کلنی کندوی بومی تبدیل به استاندارد است.

ب: فعالیتهای آموزشی

۵- طرح ایجاد پست تلقیح مصنوعی در ایستگاه لشت نشاء:

مقدمه: با توجه به اهمیت تلقیح مصنوعی در افزایش تولید شیر و گوشت و بهبود ژنتیکی و اصلاح نژاد گاو و تجارب مفیدی که در این زمینه در کشورهای پیشرفته مشاهده گردیده یکی از روشهای اجرایی مهم در افزایش شیر و گوشت و اصلاح نژاد گاوهای اصیل موجود و همچنین توده گاوهای بومی تلقیح مصنوعی است که چنانچه بتواند در سطح وسیع و گسترده صورت گیرد به موازات بهبود وضع تغذیه و بهداشت می تواند نقش حساسی در افزایش تولید داشته باشد.

هدف: تجربه نشان داده است که اگر شرایط صحیح و فیزیولوژی دستگاه تناسلی گاو ماده خوب شناخته شده و جهت تکثیر نسل توسط عمل تلقیح بتوان از آن بهره گیری نمود هم از نظر کیفی و هم از نظر کمی در اقتصاد جامعه و کشاورزی تأثیر بسزایی را دارد و امروزه بیشتر در جهت کمی مورد نظر است چرا که زایش يك گاو ماده شیرآوری در سال و دادن بچه خوب و طول دوره شیرواری از جمله مسائلی است که بیشتر دامپروران به آن توجه می نمایند و علاوه بر آن در زمینه دامهای پروری نیز امروزه دارای اهمیت بسزایی است. در این راستا جهاد سازندگی بخصوص در مناطق شرق گیلان اقدام به ایجاد ایستگاه تلقیح مصنوعی به روش اسپرم مایع نموده است و خدماتی را به مردم ارائه می نماید.

گزارش عملکرد و تنگنایهای موجود طرح: فعالیت اصلی طرح از ۶/۱/۶۸ شروع شده و روزانه در صورت مراجعه و یا اطلاع دادن دامداران جهت امر تلقیح مامور تلقیح مبادرت به تلقیح نموده و با ثبت تاریخ و کنترل فحلی مجدداً در کنار روستایی درجهت سود بردن از این امر همکاری می نماید.

آمار تلقیح انجام شده تاکنون ۲۱۰۰ مورد می باشد که در طی حدود ۱۸ ماه انجام گرفته و اکثرأ موفق بوده است.

برنامه آینده طرح:

از آنجائیکه دو رگ گیری در طی دو الی سه نسل می تواند مفید واقع گردد و در درازمدت جزء برنامه اصلاحی دقیق مثلاً استفاده از روش اصلاحی علمی دقیق از قبیل grading-up که در طی ده نسل خون گاو بومی را به کلی عوض می کنند و این در شرایط مراکز اصلاحی دولتی هم به مشکل فرام می گردد در سطح روستاها امکان توسعه را محدود می نماید. جهاد سازندگی با سیاست پشتیبانی از گاو بومی گیلان که ایستگاه آن در فومن می باشد و این منطقه از نظر دورگ گیری کاملاً بری می باشد. با شناسایی گاوهای خوب که در طی چند سال گذشته نتایج خوبی حاصل شده و با استفاده از اسپرم گاو نر ممتاز شناخته شده در امر تلقیح مشکلات فوق وجود نخواهد داشت و علاوه بر آن توقع کم غذایی و مقاومت به بیماری نیز از جمله محاسن استفاده از گاو نر خوب گیلانی است که انشا... در آینده همین روش تلقیح را با اسپرم گاو بومی عمل خواهیم نمود.

۶- طرح به گزینی (سلکسیون) و ترویج اردک بومی گیلان:

اهداف طرح: با توجه به آمار ارائه شده سازمان دامپزشکی در سال ۶۳ در استان گیلان ۸۰۴۸۷۲ قطعه اردک وجود داشته است. اردک حیوانی است که دارای توقع غذایی کم و مقاومت به بیماری بالایی است و علاوه بر آن می تواند از غذای خشبی و فیبری استفاده نماید و از

جمله حیواناتی است که پس از برداشت محصول برنج در سطح مزارع استان گیلان از باقیمانده برنج مزارع حداکثر بهره گیری را می نماید و روستائیان در سطح استان بصورت طبیعی اقدام به جوجه کشی می نمایند که از این طریق می توانند بخش کوچکی از نیاز خانوادگی خود به گوشت و غیره را برطرف نمایند و این روش تکثیر و پرورش نمی تواند جوابگوی نیاز و پتانسیل موجود در استان باشد چرا که هنوز بالغ بر حدود ۳۰۰۰ هکتار آبگیر پرورش ماهی بصورت تک کشتی یعنی فقط پرورش ماهی استفاده می گردد و یکی از راههای پرورش اردک پرورش توام با ماهی در استخر می باشد که از کود اردک در جهت غنی سازی آب برای رشد (فتیولانکتون، زئوپلانکتون) جانوران آیزی که ماهی برای رشد استفاده می نماید استفاده نمود و با پرورش حدود ۵۰۰ قطعه اردک در هکتار تولید گوشت مناسب در کنار ماهی داشت. جهاد سازندگی بادرک واقعیت های فوق و در جهت تأمین جوجه اردک ۱۵ روزه جهت تحویل برای پرورش در سطح روستاها اقدام به تأسیس ایستگاه تکثیر و سلکسیون و ترویج نموده است که در این راستا حصول نتایج زیر پیش بینی شده است.

- ۱- استفاده بهتر و مناسب از مواد غذایی موجود در سطح مزارع و روستاها.
- ۲- تأمین بخشی مهم از نیازهای پروتئینی مردم از طریق گوشت و تخم اردک.
- ۳- جلوگیری از خروج ارز برای وارد نمودن گوشت مفید و قرمز و خوراک طیور.
- ۴- ایجاد زمینه های ترویجی در روستاها و بالا بردن سطح اقتصادی روستائیان و آموزش اصول اولیه پرورش اردک در سطح روستاها.
- ۵- بدست آوردن اطلاعات اصلاحی از نظر ژنتیکی از اردک بومی و انتخاب بهترین گله برای تکثیر و ترویج.

گزارش عملکرد و تنگنایهای موجود طرح

از سال ۶۷ تأمین اعتبار مورد نیاز طرح فوق از طریق دفتر مرکزی جهاد موافقت گردید و مقدمات احداث ایستگاه مورد نیاز مقدمات فراهم شد که در حال حاضر کار ساختمانی سه سالن به اسامی سالن گله مادر، سالن سلکسیون، سالن جوجه تا پانزده روزگی و ساختمان جوجه کشی تا ۵۰٪ پیشرفت فیزیکی داشته که در کنار کار ساختمانی و بدلیل اینکه از زمان حداکثر بهره را ببریم از ساختمانهای قدیمی موجود در مکان اجرای طرح مقدمات تشکیل گله مادر ۴۵۰۰ قطعه ای فراهم آمده و در يك مرحله تا جمع آوری حدود ۵۰۰۰ عدد تخم اردک از سراسر استان گیلان بدلیل تنوع ژنتیکی موجود در کل استان اقدام به جوجه کشی نموده و ماحصل حدود ۳۰۰۰ جوجه اردک و حذف اردک های غیر لازم پس از سلکسیون، در لانه حدود ۱۳۰۰ قطعه اردک نر و ماده در استخر حاشیه مکان ایستگاه نگهداری می شوند. روزانه رکوردگیری های لازمه بعمل می آید و تاکنون نتایج بسیار مطلوب و منحصر به فردی بدست آمده که در هیچ جای کشور اسلامی انجام نگرفته است و یا بهره گیری از این اطلاعات در آینده نزدیک و تکمیل گله مادر تا حدود ۴۵۰۰ قطعه سالیانه چیزی نزدیک ۱۰۰/۰۰۰ جوجه اردک پانزده روزه در اختیار علاقه مندان و متقاضیان قرار خواهد گرفت. لازم به گفتن است که برخی از تجهیزات این طرح شامل دستگاههای جوجه کشی از کشور فرانسه خریداری شده و انشا... با تکمیل ایستگاه فوق مورد استفاده قرار خواهد گرفت و در ادامه انجام طرح فوق

مشکلاتی وجود دارد که مهمتر از همه تأمین مصالح ساختمانی (آهن آلات، سیمان، ایرانیست) و همکاری اداره آب و برق در جهت تأمین آب و حفر چاه عمیق و تأمین برق مورد نیاز می باشد.

برنامه ریزی آینده طرح: انشا... با شروع طرح بصورت کار اصلی ترویج و آموزش پرورش اردک در سطح استانهای مثل مازندران، کردستان و غیره که زمینه خوبی دارند گسترش یافته و با استعانت مسئولین و دانشگاه گیلان بتوان حداکثر بهره گیری را از این طرح نمود و سالیانه بیش از ۱۰۰/۰۰۰ قطعه جوجه اردک ۱۵ روزه تولید و تکثیر کرد.

۷- فعالیت های واحد دامپزشکی از ابتدا تا مورخ ۶۸/۱۲/۲۸

مقدمه: با توجه به آمار دامهای کشور که بالغ بر یکصد میلیون واحد دامی برآورد شده است و اشاعه انواع بیماریهای دامی (میکروبی، ویروسی، تغذیه ای، انگلی داخلی و خارجی و...) و نیز بیماریهای مشترک که بیش از ۳۰٪ از خسارات و تلفات دامی را دربر دارد و حراست دامها در مقابل این بیماریها به منظور تقلیل ضایعات و تلفات دامی حجم زیاد خدمات دامپزشکی را می طلبید که استان گیلان با توجه به حدود ۴/۵۰۰/۰۰۰ واحد دامی ۳/۵۰۰/۰۰۰ قطعه طیور و وسعت پراکندگی ضرورت تشکیل چنین مجموعه ای که بتواند در خدمت دامداران استان قرار گیرد بیش از پیش در روزهای اول تشکیل این نهاد مقدس دیده شد که در تاریخ ۱۳۵۹/۳/۱ با انتخاب افرادی از سطح مناطق دهستان و روستاهایی که محل مجتمع دامداری بود فعالیتهای دامپزشکی پس از طی دوره آموزش توسط سازمان دامپزشکی و اساتید دانشگاه شروع گردید که بعدها به جهت گستردگی فعالیتهای دامپزشکی متعدد توانست خدمت نماید که در ذیل بطور مختصر گزارش آن بیان شده است.

الف - بخش واکسیناسیون دام و طیور:

۱- واکسیناسیون دام برعلیه بیماریهای شاربن، شاربن علامتی، پاستورلوز، طاعون گاوی و تب برفکی بتعداد ۱۳۷۸۴۴۹۸ رأس.

۲- واکسیناسیون طیور برعلیه بیماریهای نیوکاسل و آبله مرغان و پاستورلوز طیور بتعداد ۹۸۷/۹۲۹/۳۰ قطعه.

ب - بخش مبارزه با بیماریهای انگلی داخلی و خارجی:

۱- خوراندن داروهای ضد انگلی به دامها بتعداد ۷/۷۱۰/۲۸۶ رأس

۲- سمپاشی آغل های دامی ۲/۶۴۴/۵۷۰ متر مربع

۳- حمام دادن دامها به تعداد ۳۷۲۷۷۵ رأس

۴- احداث حمام و آبشخور دامی بتعداد ۱۱۹ دستگاه

ج - کمک به امر درمان:

۱- کمک به امر درمان دامها و تزیقبات بتعداد ۲/۶۹۹/۵۶۴ رأس

۲- توزیع داروهای دامی ۷۵۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال

د- آموزش روستائیان:

الف - آموزش دامداران در زمینه واکسیناسیون دام و طیور ۵۵۷۴۸ نفر و مبارزه با بیماریهای انگلی (داخلی و خارجی) و استفاده از حمام ضد کمک